

Marmara Coğrafya Dergisi'nin Coğrafya Disiplinine Literatür Bağlamında Katkısı

Mehmet ÜNLÜ*

Giriş

İnsanların yeryüzünü ve onun gerçekliğini araştırması, ilk başta temel ihtiyaçlarını karşılama gayesiyle ve kendisine yakın doğal çevredeki varlıkları sorgulamasıyla başlar. Bu durum daha sonraki dönemlerde ona değer vermesi ve anlamlaştırmasıyla sistemli bir hal almış ve bilimin temellerinin atılmasına yol açmıştır. İnsanların çevresindeki olay, olgu, canlı ve cansız varlıkların durumları bilimsel araştırmalarla farklı şekillerde kavramsallaştırılarak sistematikleşmiş, böylece bilimsel bir nitelik kazanmıştır.

Coğrafi anlamda irdelendiğinde insan, yaşadığı mekânın bir parçasıdır. İnsan içinde yaşadığı mekânın doğal özellikleri başta olmak üzere onu tanıma ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik etkinliklerde bulunur. Çevreyi tanımlama gayesiyle yapılan çalışmalar “dünyanın tasviri” anlamındaki “coğrafya” biliminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. İlk kez terminolojik olarak MÖ 3. yüzyılda Eratosthenes tarafından “geographie” terimi kullanılmış ve “Geographika” adında eser yayınlanmıştır.¹

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi. munlu@marmara.edu.tr, Orcid: 0000-0001-8023-2976.

1 Hayati Doğanay, *Coğrafya'ya Giriş*, Konya: Çizgi Kitabevi, 1999, s. 5.

Daha sonraki dönemlerde coğrafyaya ait kitap², ansiklopedi³, mecmua, dergi ve gazetelerde basılı yayınlar yapılmıştır. Özellikle derleme şeklindeki tek yazarlı kitaplar⁴, son dönemlerde ise çok yazarlı kitaplar⁵ araştırmacıların çalışmalarının

- 2 Batlamyus, *Almagest*, *Geographika Hayfıgesis*, 1. yüzyıl; Mesudi, *el-Mürüci'z-Zeheb*, 9. yüzyıl; Birüni, *el-Kanunü'l-Maksûdi*, (978-1048); İbn-i Haldun, *Kitabü'l-İber*, 1332-1406; Piri Reis, *Kitab-ı Bahriye*, 1512; *Dünya Haritası*, 1513; Frederic Ratzel, *Antropocoğrafya (Beşeri Coğrafya) ve Politik Coğrafya-Devletler, Münakalât ve Harp Coğrafyası*, 1897; Paul Vidal de la Blache, *Tableau de la Géographie de la France ve Géographie Universelle*, 1918; Jean Brunhes, *Human Geography*, 1910; Faik Sabri Duran, *Osmanlı Coğrafyası İktisadisi* (1913), *Avrupa* (1913), *Yeni Avrupa Coğrafyası* (1915), *Amerika ve Avustralya* (1916), *Coğrafyaya İlk Adım* (1934), *Büyük Atlas* (1937), *Hayvanlar Âlemi* (1938), *İnsanlar Âlemi* (1939) ve *Kâşifler Âlemi* (1944) eserleri örnek gösterilebilir.
- 3 Muhammed İdrisi, *Kitabü'r-Rüşandi*, 1145; Sipâhizâde Mehmed, *Evhazu'l-Mesâlik ilâ Marifeti'l-Memâlik*, 1570; Kâtip Çelebi, *Cihannümâ*, 1648; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, 1742.
- 4 İbrahim Hakki, *Umûmi Coğrafya: Tabii, Beşeri, İktisadi*, 1926; Selçuk Trak, *Türkiye Coğrafi Eserleri Genel Bibliyografyası*, 1941; a.mlf., *Genel Ekonomik Coğrafya Dersleri*, 1945; a.mlf., *Ekonomi ve Ticaret Tarihi*, 1947; a.mlf., *Dünyanın Milyonluk Şehirleri*, 1948; Serruh Sanır, *Coğrafyacılar İçin Kartografik Bahisler*, 1945; a.mlf., *Okullarımızda Coğrafya ve Sosyal Bilgiler Dersleri*, 1945; Hamit Inandık, *Kıyı Morfolojisi ve Denizaltı Reliifi*, 1947; a.mlf., *Akarsular Göller*, 1960; a.mlf., *Karst Morfolojisi*, 1960; a.mlf., *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*, 1965; a.mlf., *Türkiye Gölleri*, 1965; a.mlf., *Deniz ve Kıyı Coğrafyası*, 1967; a.mlf., *Bitkiler Coğrafyası*, 1969; Sami Öngör, *Deniz Coğrafyası*, 1948; a.mlf., *Coğrafi Keşifler ve Tetkik Seyahatler Tarihi*, 1954; a.mlf., *Ortadoğu İktisadi ve Siyasi Coğrafyası*, 1965; a.mlf., *Coğrafya Terimler Sözlüğü*, 1975; Reşat İzbirak, *Jeomorfoloji*, 1945; a.mlf., *Yurdumuza Nasıl Yerleşmişiz*, 1949; a.mlf., *Sistematik Jeomorfoloji*, 1955; a.mlf., *Bitki Coğrafyası*, 1963; a.mlf., *Sular Coğrafyası-I-II*, 1961; a.mlf., *Türkiye-I*, 1972; a.mlf., *Türkiye-II*, 1973; a.mlf., *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, 1975; a.mlf., *Bitki Coğrafyası*, 1976; a.mlf., *Coğrafyada Metodoloji*, 1993; a.mlf., *Arazi Çalışma ve Hazırlıkları*, 1975; Ali Tanoğlu, *Ziraat Hayatı-I: Orta İklim Memlekelerinde Ziraat*, 1942; a.mlf., *İktisadi Coğrafya-I: Enerji Kaynakları*, 1950; a.mlf., *Beşeri Coğrafya: Nüfus ve Yerleşme*, 1966; İsmail Yalçınlar, *Türkiye İktisadi Haritası 1/800.000 Ölçekli Renkli*, 1955; a.mlf., *Strüktürel Morfoloji-I*, 1968; a.mlf., *Strüktürel Morfoloji-II*, 1969; Hüseyin Saraçoğlu, *Türkiye Coğrafyası Üzerine Etüdler: Bitki Örtüsü, Akarsular, Göller*, 1962; Alaattin Tandoğan, *Türkiye'de 1975-1980 Yılları Arasında İller Arası Göçler*, 1988; a.mlf., *Türkiye Nüfusu*, 1994; a.mlf., *Demografik Temel Kavramlar ve Türkiye Nüfusu*, 1998; İbrahim Atalay, *Denizaltı Jeolojisi ve Jeomorfolojisi*, 1981; a.mlf., *Toprak Coğrafyası*, 1982; a.mlf., *Türkiye Jeomorfolojisine Giriş*, 1982; a.mlf., *Türkiye Vegetasyon Coğrafyasına Giriş*, 1983; a.mlf., *Uygulamalı Hidroğrafya-I*, 1984; a.mlf., *Genel Fiziki Coğrafya*, 1990; a.mlf., *Genel Beşeri İktisadi ve Beşeri Coğrafya*, 1991; Hayati Doğanay, *Türkiye Beşeri Coğrafyası*, 1991; a.mlf., *Türkiye Ekonomik Coğrafya*, 1991; a.mlf., *Coğrafya'ya Giriş-I*, 1992; a.mlf., *Enerji Kaynakları*, 1992; a.mlf., *Turizm Coğrafya*, 1992; a.mlf., *Coğrafya'da Metodoloji*, 1992; Asaf Koçman, *Uygulamalı Fiziki Coğrafya Çalışmaları ve İzmir Bozdağlar Yöresi Üzerine Araştırmalar*, 1989; a.mlf., *Türkiye İklimi*, 1993; Emrullah Güney, *Doğa, İnsan Ürün*, 1993; a.mlf., *Jeomorfoloji Uygulama Atlası*, 1993; a.mlf., *Çevre Sorunları*, 1998; Nilüfer Yalçın Pekcan, *Karst Jeomorfolojisi*, 1995; a.mlf., *Kurak Yarıkurak Bölgeler Jeomorfolojisi*, 2002.
- 5 Mesut Elibüyük ve Cevat Rüşti Gürsoy, *Yeni Türkiye Atlası Hakkında Düşünceler*, 1979; Mehmet Yıldız Hoşgören, Ali Selçuk Biricik, A. Bilgin, *30 Ekim 1983 Erzurum-Kars Depremi*, 1984; Kemal Göçmen, Sırrı Erinç, Turgut Bilgin, Muzaffer Bener, Korkut Sungur, Sermet Erer, *28 Mart 1970 Gediz Depremi*, 1970; Cevat Alkan, Durmuş Ali Çelik, İbrahim Atalay,

yayınlandığı eserler olmuştur. Süreli yayınlardan dergiler ise araştırmacıların özgün çalışmalarını yayınlamak için tercih ettikleri eser olmuştur. Teknolojik gelişmelerle birlikte daha fazla kitleye ulaşmak amacıyla sözü edilen bu yayınların 2000'li yıllardan itibaren elektronik ortamlarda yayınlanması yaygınlaşmıştır.

Akademik olarak yayınlanan dergiler sahip olduğu nitelik ve nicelik özellikleriyle değerlendirilir. Bunlar arasında dergilerin süreli/süresiz, hakemli/hakemsiz, ulusal/uluslararası olması, etki değerleri ve indekslenme durumları derginin akademik gelişmişlikleri ile yakından ilgilidir. Coğrafya biliminde akademik gelişmişliklere değin yayınlanan dergilerin gelişmişlik düzeylerinin arasında önemli bir ilişki olduğunu da söylemek yanlış olmasa gerekir.

Ülkemizde sadece coğrafya konularının yer aldığı dergilere (2018 Mayıs) bakıldığında bazılarının başladığı tarihten itibaren sürekliliği devam ettirdiği, bazılarının ise fasilalı olarak ya da kısa yayın aralıklarında yayınlandığı görülür. Bunlar arasında 70. sayısına ulaşan *Türk Coğrafya Dergisi* (1943-), 23. sayısı yayınlanan *Coğrafya Enstitüsü Dergisi* (1951-1980), 26. sayısını yayınlayan Ege Üniversitesi'nin *Ege Coğrafya Dergisi* (1983-...), İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü tarafından (1984-1994) arasında yılda bir çıkan ve 10. sayısı yayınlanan *Bülten*, 33. sayısını yayınlayan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin çıkarmış olduğu *Coğrafya Dergisi* (1985-....), Ankara Üniversitesi tarafından farklı zaman aralıklarında benzer isimlerde çıkarılan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* (1966-1988; 11 sayı), (1989-1996; 4 sayı), (1992-2001; 8 sayı) ve 15. cildinin yayınlandığı *Coğrafya Bilimler Dergisi* (2003- ...), 35. sayısını yayınlayan Atatürk Üniversitesi'nin *Doğu Coğrafya Dergisi* (1995- ...), 37. sayısı yayınlanan Marmara Üniversitesi'nin çıkardığı *Marmara Coğrafya Dergisi* (1996-2018) ve yabancı dilde yayın yapan 7(3). sayısını yayınlayan *Review of International Geographical Education Online* (2011-) gibi coğrafya dergilerini saymak mümkündür.

Ancak yayınlanan dergilerin akademik anlamda değer taşıması sadece yayınlanan sayı ile değil, onun hakemli, ulusal/uluslararası, indekslenme özellikleri, etki faktörü, ücretsiz oluşu ve en önemlisi sürekli olması gibi özellikleri de taşımasıyla yakından ilgilidir. *Marmara Coğrafya Dergisi* bu özellikleri hepsini kendisinde barındıran bir dergidir.

Coğrafya Öğretimi, 1991; Cemalettin Şahin ve Hayati Doğanay, *Türkiye'nin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*, 1994; Erol Tümertekin, Nazmiye Özgüç, *Ekonomik Coğrafya*, 1995; a.mlf., *Beşeri Coğrafya*, 1997; a.mlf., *Coğrafya: Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar*, 2000; Kemal Mortan ve İbrahim Atalay, *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, 1998; Emrullah Güney, Ali Meydan, Recep Bozyiğit, *Jeomorfoloji Sözlüğü*, 2014; Emrullah Güney, Ali Meydan, Recep Bozyiğit, İhsan Bulut, *Çevrebilim (Ekoloji) Sözlüğü*, 2016; A. Cem Güneysu, Oğuz Erol, Nurten Günel, *Fiziki Coğrafya*, 1991; A. Cem Güneysu, Topçu Ahmet Ertek, Sırrı Erinç, *Jeomorfoloji-I*, 2000; *Jeomorfoloji-II*, 2001; Recep Efe, Abdullah Soykan, İsa Cürebal, Süleyman Sönmez, *Dünya'da Türkiye'de İzmit Körfezi Çevresinde Zeytin ve Zeytinyağı*, 2011; *Edremit Yeşil Çizik Zeytin*, 2012; *Edremit Yöresi Yağhaneleri*, 2013.

Marmara Coğrafya Dergisi (MCD), coğrafya alanında içerdiği makale sayısı bakımından oldukça hacimli bir yapıdadır. Yapılacak olan çalışmalarda, araştırmaya temel teşkil edecek çok sayıda makale bulunmaktadır. Bu özelliği onu coğrafya alanına ait literatürel katkısı anlamında derginin ön sıralarda yer almasına neden olmuştur. Diğer yandan dergi coğrafya konularına ait çeşitliliği ile de dikkat çekicidir. Bu özellikleri onu literatürel araştırmaya değer bir nitelik katmaktadır.

I. Yöntem

Bilindiği gibi literatürel çalışmalar akademik çalışmalarda önemli yeri doldurmaktadır. Bunla ilgili olarak literatür taraması araştırma çalışmalarında önemli bir süreçtir. Doğru yönetilmeyen bir tarama araştırmacının çok zaman kaybetmesine ve hatta yeterli içeriğe ulaşamamasına yol açabilir. Literatür taraması, sadece akademik çalışmalarda değil, yenilikçi her alanda başvurulması gereken ilk adımlardan biridir.⁶ Gash bu süreci, belirli bir konuda yayınlanmış olabildiğince çok eserin derinlemesine ve sistematik olarak araştırılması ve belirlenmesi olarak tanımlamıştır. Çünkü literatürel çalışmalar, araştırma probleminin sınırlarının tanımlanmasına, yeni araştırma konuları yakalanabilmesine, daha önce denenmiş fakat işe yaramayan yöntemlerin elenmesine, gelecek çalışmaların neler olabileceğinin belirlenmesine, kullanılacak yöntemler açısından fikir edinmeye katkı sağlamıştır. Coğrafya alanında da benzer çalışmaların sıkça yapıldığı görülmüştür.⁷

6 Serdar Aytekin Köroğlu, "Literatür Taraması Üzerine Notlar ve Bir Tarama Tekniği", *GİDB-DERGi*, 2015, sy. 1, s. 61-69.

7 İbrahim Hakkı Akyol, *Tanzimat Devrinde Bizde Coğrafya ve Jeoloji, Tanzimat-I*, İstanbul 1940, s. 511-571; Selçuk Trak, *Türkiye Coğrafya Eserleri Genel Bibliyografyası*, Ankara: DTC Fakültesi Coğ. Ens. Neşriyatı, 1941; İbrahim Hakkı Akyol, "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya I: Mutlakiyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 1, Ankara 1943, s. 3-15; a.mlf., "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya II: Meşrutiyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 2, Ankara 1943, s. 121-136; a.mlf., "Son Yarım Asırda Türkiye'de Coğrafya III: Cumhuriyet Devrinde Coğrafya", *Türk Coğrafya Dergisi*, sy. 3, Ankara 1943, s. 247-276; Cevat Türkay, İstanbul Kütüphanelerinde Osmanlılar Devrine Aid Türkçe-Arapça-Farsça Yazma ve Basma Coğrafya Eserleri Bibliyografyası, İstanbul: Maarif Vekaleti, Bilim Eserleri Serisi, 1958; Clare T. Lukehurst ve Norman J. Graves, *Geography in Education: A Bibliography of British Sources, 1870-1970*, Sheffield: Geographical Association, 1972; Ahmet Necdet Sözer, *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Coğrafya Bibliyografyası 1825-1980*, Ankara: TÜBİTAK Yay. No: 579, 1984; Mahmut Ak, "Osmanlı Coğrafya Çalışmaları", *TALİD*, sy. 2/4, İstanbul 2004, s. 163-211; Mehmet Ünlü, "Cumhuriyetin 75 Yılında Marmara Üniversitesi'nde Lisans Üstü Coğrafya Eğitimi", *Marmara Öneri Dergisi*, 2001, sy. 12, s. 119-224; Nuri Yavan, "SCI ve SSCI Bağlamında Türkiye'de Coğrafya Biliminin Uluslararası Yayın Performansının Karşılaştırmalı Analizi: 1945-2005", *AÜ. TCAUM, Coğrafi Bilimler Dergisi*, Ankara, 2005, sy. 3/1, s. 27-58; Hilmi Demirkaya, "Coğrafya Eğitiminde Uluslararası Araştırma Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004, sy. 24/3, s. 321-339; Seval Çelikbağ, "Türkiye Coğrafyası Bibliyografyası (1980-2005)", Yüksek Lisan tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009; Recep Bozyiğit ve Suzan Bozyiğit, *Geçmişten Günümüze Coğrafya*

Bu çalışmada, coğrafya disiplininin gelişiminde önemli bir yer edinen, 1996 yılından beri süreli yayın olarak hayatını sürdüren, daha çok Türk coğrafyasındaki tarihsel değişimlerin izlenebileceği *Marmara Coğrafya Dergisi*'nin literatür bağlamında katkısına odaklanılmıştır. Buradan hareketle, derginin süreli yayın olma özelliği, ulusal ve uluslararası indekslerdeki yeri, etki faktörü ve Türkiye'de uygulanan akademik politikalar ve bu politikalardan dergilerin etkilenme durumu ele alınarak dergide yayınlanan makalelerin konularına göre dağılımı ve makalelerin hacim boyutları irdelenmiştir. Çalışmada yöntem olarak doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, çoğunlukla diğer araştırma yöntemlerini tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır. Ancak tek başına bir araştırma yöntemi özelliği de taşıyabilmektedir. Doküman analizi yöntemi, hem elektronik hem de basılı belgeleri değerlendirmek için kullanılan bir yöntemdir.⁸ Araştırmanın evrenini, 1996 yılından 2018 yılına kadar yayınlanan 37 sayıdaki akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Örneklemini ise, 37 sayıda yayınlanan genel coğrafya, coğrafya eğitimi, fizikî coğrafya ve beşerî coğrafya makalelerinden bazıları oluşturmaktadır.

II. Kavramsal Çerçeve ve Literatürel Bakış

A. Dergilerin Özellikleri

Dergiler; günlük olmayan düzenli aralıklarla yayımlanan değişik ilgi alanlarına hitap eden belirli konulara yönelik derlemeleri içeren, genellikle basılı veya elektronik yayınlardır. Dergiler türlerine göre bilimsel ve popüler olmak üzere ikiye ayrılır.

Bilimsel dergiler; akademik kişilerin birbirleri ile paylaştıkları düşüncelerini, fikirlerini, teorilerini, sonuçlarını ve bilimdeki gelişmeleri içeren yazıların yer aldığı dergilerdir. Daha çok aynı alan veya birbirine yakın alanların yazıları birlikte yer alır. Bu dergiler süreli olarak yayınlandığı ve en son yapılmış araştırma sonuçlarını içerdiği için günceldirler. Bu dergiler daha çok akademik çalışmaları içerdiği için ortaöğretim derslerinde direkt kullanılmazlar. Kaynak amaçlı kullanılırlar.⁹ Bilimsel dergiler; belirli bir konu alanındaki araştırma sonuçlarının ayrımını içerdikleri makaleler aracılığıyla sağlayan dergilerdir ve dipnot ile kaynakça içerirler. Genellikle hakemli dergi olarak da adlandırılan bu dergiler, bir kurul ya da hakemlerce denetlenir. Makalenin yayımına bu denetim sonucunda karar verilir. Popüler dergiler ise; yazar, stil, editör, okur, reklam, görünüm, çıkış sıklığı, içerik, düzen bakımından bilimsel dergilerden ayrılır. Popüler dergilerin görünüşleri daha parlak, gösterişli olmakla beraber içerdikleri yazıların pek azı

Makaleleri Bibliyografyası, Konya: Çizgi Kitabevi, 2010; Harun Tuncel, "Türk Coğrafya Kurumu Yayınları Bibliyografyası (1943-1975)'na Ek", *TUCAUM*, 2010, s. 371-380; Ali Yiğit ve Harun Tuncel, *100. Yüzyılda Coğrafyacılar*, Bilecik: Türk Coğrafya Kurumu Yayını 8, 2017.

8 Glenn A. Bowen, "Document Analysis as a Qualitative Research Method", *Qualitative Research Journal*, 2009, sy. 9/2, s. 27-40.

9 Mehmet Ünlü, *Coğrafya Öğretimi*, Pegem Akademi Yayınları, 2014. s. 399.

dipnot içerir.¹⁰ Görselleri fazla olan dergiler¹¹ olup, daha çok halk kitlesine hitap ederler.

B. Dergilerde Süreli Yayın Özelliği

Süreli yayınlar yıl içinde belirli zaman aralıklarıyla çıkan (günlük, haftalık, on beş günlük, aylık, üç aylık, altı aylık, yıllık) gazete, dergi, kurum bültenleri, andaçları, tutanakları, çalışma raporları vs. kapsar.¹² Bu yayınların ilgili kısımlarında devam ettiği ve edeceğine gösteren tarihsel ve sayısal ifadeler bulunur.

Elektronik veya basılı olarak yayınlanan süreli yayınlar, araştırmalarda hızlı ve toplu olarak bilimsel akademik çalışmaları takip etmede öncül bir rol üstlenmektedir. Özellikle elektronik olarak yayınlanan e-dergilerin tam metin görüntü dosyaları bilgisayar ortamında okunabilir formda sonsuza kadar yayımlandığı için kullanıcılar tarafından daha fazla tercih edilmektedir.

Türkiye’de son dönemlerde akademisyenlerin gelişmesine ve Ar-Ge çalışmalarına yönelik olarak uygulanan akademik yayın politikaları çerçevesinde süreli yayınlar içindeki çalışmalar bir akademisyenin akademik kimliğinin oluşması, gelişmesi, tanınması ve saygınlığın artması için gereklilik halini almıştır. Geçmişten günümüze başta üniversitelerimiz olmak üzere, çeşitli kamu ve sivil kuruluşlar tarafından süreli yayınlar için gösterilen gayretler yabana atılmamalıdır. Nitekim akademik yükselmelerde özellikle doçentlik ve profesörlük için, süreli yayınlarda yayınlanan çalışmalar gereklilik arz etmektedir.

C. Dergilerin Ulusal ve Uluslararası Olma Durumu

Ulusal hakemli dergiler; Yükseköğretim Kurulu mevzuatına göre ulusal hakemli dergi, editörü ve en az beş değişik üniversitenin öğretim üyelerinden oluşmuş danışmanlar grubu olan, bilimsel ve özgün araştırma makaleleri yayımlayan, yılda en az iki kez yayımlanan ve son beş yılda düzenli olarak basılıp dağıtımı yapılmış, üniversite kütüphanelerinde erişilebilir olan dergilerdir. Bu dergilerin özellikleri şu şekilde belirtilebilir.

- Editör ve hakem kurulu üyelerinin aynı dili konuşan ve yazan kişilerden oluşması,
- Derginin, ülkenin resmî dili üzerinden yayın yapması,
- Gönderilen makalelerin yayım kararında, hakem raporlarının dikkate alınması,

10 Emre Durmaz, Şeyda Çelebi, Seçil Ak ve Vedat Tezde, Türkiye’deki Üniversitelerde Süreli Yayın Kullanımı: Atatürk Üniversitesi Örneği”, PowerPoint PPT Presentation (Erişim Tarihi: 30.5.2020, <https://www.slideserve.com/saddam/t-rkiye-deki-niversitelerde-s-reli-yay-n-kullan-m-atat-rk-niversitesi-rne-i>).

11 *Atlas Dergisi, National Coğrafya, Mağma, TÜBİTAK Bilim Teknik, Geo, Skylife.*

12 Kahraman Bostancı, “Süreli Yayınlar Üzerine Yapılan Çalışmaların Edebiyat Tarihi Yazımına Katkıları”, *Bildiriler Edebiyat Bilimi Sorunları ve Çözümleri*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, c. 1, s. 334.

- Derginin, yayın yapıldığı dili kapsayan alanda okuyucuya periyodik olarak ulaştırılması,
- Yıl bazındaki sayı miktarının 1 ile 12 arasında değişmesidir.

Uluslararası hakemli dergi, bir editörü ya da editör kurulu olan, dünyanın farklı ülke ve üniversitelerini temsil eden ve araştırmalarıyla alanında saygınlık kazanmış araştırmacı ya da öğretim üyelerinden oluşan bilim ya da danışma kuruluna sahip olan ve bilimsel araştırmaların sonuçlarını yayımlamayı hedefleyen süreli bir dergi grubudur. Editör ve hakem kurulu üyelerinin farklı ülkelerde aynı dili konuşan/yazan kişilerden oluşması gerekir. Derginin, uluslararası düzeyde kabul edilirliliği onaylanmış belirli bir resmî dili üzerinden yayın yapmalıdır. Gönderilen makalelerin nihaî yayımı konusunda, hakem raporlarının içeriği ve önerisine göre editör ya da editör kurulu tarafından nesnel ölçütlere göre karar verilmesi gerekir. Derginin, yayın yapıldığı dili kapsayan alanda dünya genelinde okuyucuya periyodik olarak ulaştırılması¹³ özellikleri derginin uluslararası olma şartlarındadır.

D. Dergilerin Etki Faktörü

Araştırmaların yayına dönüştürülmesi, bilime katkı sağladıklarının kanıtı olmaktadır. Ancak makalenin yayınlanacağı derginin saygınlığı, yapılan çalışma ile ilgisi, etki faktörü ve yayın sıklığı gibi kriterler önemlidir.¹⁴ Bunlardan o derginin ne kadar çok atıf aldığı veya bir başka eserde ne derece kaynak gösterildiğini ifade eden derginin etki faktörü, yazarlar için dergi seçiminde önemli faktörlerden biridir.

Etki değeri, taranan dergilerdeki makalelerin aldığı atıf durumlarıyla ilgili bir kavramdır. Bilim adamları, 1920'li yılların başından beri dergileri değerlendirmeye tabi tutmuşlardır. Estelle Brodman, 1940'lı yıllarda fizyoloji alanındaki dergilerin taranma işlemiyle ilgili çalışmalar yaptı. 1955'te etki faktörü ile ilgili ilk fikirler ortaya çıktı. 1960'lı yıllarda bu fikir Institute for Scientific Information (ISI) tarafından geliştirildi. Bir derginin seçilmesi, sonsuza kadar ISI kapsamında kalacağını ifade etmez. Standartları sağlamadığı dönemde ISI Web Of Science (SCI, SSCI, AHCI) kapsamından çıkarılır ve kurallar çok sıkı tutulur.¹⁵ *Marmara Coğrafya Dergisi* etki değeri yüksek EBCOhost, Ulrich's Periodicals Directory, TR Dizin, ESCI ve DOAJ gibi önemli indekslerde taranmaktadır. Bu sayede, uluslararası araştırmacılar kolaylıkla erişim sağlayabilmektedirler.

Diğer yandan derginin etkisini arttırmaya yönelik olarak, uzmanı tarafından yazılmış, geniş okuyucu kitlesine hitap eden derleme makaleler ve metotla ilgili

13 Nazmi Kozak, "Uluslararası Bilimsel Nitelikte Dergi Yayımlamak için Ne Yapmalıyız?" Editör ve Yazar Eğitim Seminerleri-1 s.6. Antalya. 2015. ULAKBİM-TÜBİTAK.

14 Mustafa Hamurcu ve Tamer Eren, "Science Citation Index (SCI) Kapsamında Dergi Seçimi İçin Analitik Ağ Süreci Yönteminin Kullanılması", *Harran Üniversitesi Mühendislik Dergisi*, 2017, sy. 2, s. 54-70.

15 Ahmet Asan, "SCI-Expanded, SSCI, AHCI ve Etki Faktörü (= Impact Factor)", *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, Ankara, 2005, s. 221-263.

bazı önemli çalışmalar da yayınlanmalıdır; çünkü bu tip çalışmaların atuf alma potansiyelleri oldukça yüksektir.¹⁶

E. Türkiye’de Uygulanan Akademik Politikalar ve Dergilerin Etkilenme Durumu

Ülkede var olan politikardan ziyade belirlenen hedeflere ulaşmak için uygulanan programlar yayın sayısını ve niteliğini etkilemiştir. 1980 öncesi dönemlerde sosyal bilimlerde, Ankara ve İstanbul Üniversitesi gibi eski üniversitelerde hala akademik yükseltmeler için tercih edilen kitap yazma geleneği, özgün araştırmaların sosyal bilimciler ile bulunduğu yerlerin dergilerden ziyade kitaplar olmasına yol açmıştır. Bu gelenek 1980’lerde yeni üniversitelerin açılmasıyla birlikte akademik yükseltmeler için bir gereklilik olmaktan ziyade tercih durumuna getirmesiyle başlar.¹⁷ Bunda yeni kurulan üniversitelerin öğretim elemanını karşılama çabaları etkili olmuştur. “Türk Bilim ve Teknoloji Politikası: 1993-2003” adlı belge ile birlikte araştırmacıların araştırma sonuçlarını içeren çalışmalarını süreli yayınlarda yayınlamak eğilimleri artar. Daha sonraki dönemlerde ise indeks tercih ve zorunluluk dönemi başlar. Bu eğilimler YÖK’ün yardımcı doçentlik ve doçentlik için istediği asgari ölçütler unvanların verilmesinde ve akademik kadroların alınmasında rol oynayan neredeyse tek ve en önemli faktör haline gelmesiyle dergilerin hâkimiyeti zirveye ulaşmıştır. Bu durum ulusal ve uluslararası dergilerin nitelik ve niceliklerinin artmasına neden oldu. Bununla birlikte bu dergiler arasında hiyerarşik bir sıralama kendini gösterdi. Buna göre; uluslararası dergilerin ulusallardan, hakemli dergilerin hakemsizlerden üstün olma durumları ortaya çıktı. Dergilerin hiyerarşik sıralamasında ise hakem değerlendirmeleri, editörlük, araştırma ve yayın etiği, bilim dili gibi konularda bazı sorunların yaşanmasına neden oldu. Sorunların çözümlenmesine yönelik olarak 2002, TÜBİTAK-ULAKBİM müdürlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı (SBVT) oluşturuldu. 2003’te ULAKBİM’e ulaşan dergiler değerlendirmeye alındı, veri giriş ve indeksleme çalışmaları başlatıldı.

Türkiye’de yayımlanan bilimsel dergilerin kalite ve niteliklerinin artırılmasına yönelik olarak TÜBİTAK-ULAKBİM ücretsiz destek vermektedir. Bu kapsamda 2013 yılında DergiPark kuruldu. 2014 yılında Open Journal Systems (OJS) ile hizmet vermeye başladı, ancak kısa sürede altyapı yetersizliğine bağlı nedenlerden dolayı 2015’te ULAKBİM Dergi Sistemleri (UDS)’ne geçildi. 2016 yılında ise OJS/UDS beraber kullanıldı, 2017’de ise UDS’ye tamamen geçiş sağlanmıştır. Sistemin her geçen gün kendisini yenilemesine paralel olarak dergiler de kendilerini

16 Ahmet Asan, “Web of Science Kapsamındaki Türk Dergilerinin Etki Faktörü (Impact Factor) Değerleri”, *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, 2010, s. 49-58.

17 Yıldız Ecevit, “Süreli Yayınların Sosyal Bilimlerin Gelişimine Katkısı ve ULAKBİM-Sosyal Bilimler Veri Tabanının Rolü”, Ulusal Akademik Yayıncılık 2008 Toplantısı Hacettepe Üniversitesi, 21-22 Kasım 2008 (Erişim Tarihi: 30.5.2020, <https://slideplayer.biz.tr/slide/2273959/>).

yeniledi. Sitemin sayesinde, üretilen bilgilere kolayca erişim ve üretilen bilgilerde bilimsel etik kurallarının işlerliğinin artırılması imkânı sağlanmıştır.¹⁸ Bu sayede dergi sayısında ve dergilerin indekslenme istekliliğinde bir artış gözlenmiştir. Elektronik sistemlerle sağlanan kolaylıklar özellikle genç kuşak araştırmacılara yayın etiğine uygun bilimsel yayın yapma farkındalığı ve becerisi kazandırılması ve ülkenin Ar-Ge çalışmalarına zemin hazırlandı. *Marmara Coğrafya Dergisi* yayın aralığı, hakem, yazı kurulu, editörlük indekslenme vb. şartların yerine getirilmesine yönelik olarak coğrafya bilimi alanında bu çalışmaların ilk başından beri hep ilk sıralarında oldu.

Türkiye'de akademisyenlerin çalışmalarını teşvik amacıyla 2015 yılında çıkan akademik teşvik sistemi akademik personelleri teşvik ve motive edici bir diğer etkidir. Akademisyen atama kriterlerinde uluslararası yayın şartı aranması SCI, SSCI, AHCI yayınlarının önemini daha da artırmıştır. Bu noktada, kısa sürede ve etki değeri yüksek dergilerde yayın yapmak akademisyenler tarafından bir hedef haline gelmiştir. Aynı zamanda yapılan makalenin özel konu olması, etki faktörü ve dergi ilgililiği kriterlerini ön plana çıkarmıştır.¹⁹ Dergilerdeki diğer problem yayın süresinin uzunluğudur. Bu durumun kısa sürede aşılması bir derginin tercih edilmesindeki diğer etkidir.

Türkiye'deki akademik dergilerin sınırlı olması ve yükseköğretimde akademik atama ve yükseltmelerde yurtdışı veya uluslararası yayın yapma zorunluluğu, Türk araştırmacılarını ISI WoS kapsamındaki dergilerde yayın yapmaya yöneltmiştir. Bu durum yayın sayısının artmasına katkı sağlamıştır. Nitekim ISI WoS verilerine göre 1990 yılında Türkiye adresli bilimsel yayın sayısı 1.154 iken 2009 yılında bu sayı 24.916'ya yükselmiştir. Bilimsel yayın sayısı bakımından Türkiye'nin Dünya sıralamasındaki yeri 1990'lı yılların başında kırk birinci sırada iken 2007 yılında on sekizinci sıraya yükselmiştir.²⁰

Türkiye'de uygulanan bilimsel politikalar ve programların yabancı yayınları teşvik etmesi ve Türkiye kaynaklı bilimsel düşünce ürünlerinin yabancı dergilerde değerlendirilmesi, bilgi göçünün veya yayın göçünü ortaya çıkarmıştır.²¹ Beraberinde yurtdışındaki yayıncılara çok büyük bedellerin ödenmesine neden olmuştur. Türk araştırmacılarının ürettiği bu bilgilere erişimi için ise tekrar bu yabancı yayıncılara döviz ödenmesi başka bir problemi beraberinde getirmiştir. Ulusal ve millî benliği kendisine hedef edinmiş olan *Marmara Coğrafya Dergisi*

18 Fatma Başar, "Türkiye Dergileri Ulusal Ev Sahipliği", *DergiPark*, Ankara: Ulusal Akademik Yayıncılık, 2013.

19 Hamurcu ve Eren, a.g.m., s. 70.

20 ULAKBİM, UBYT Programı Amaç ve Kapsamı (Erişim Tarihi: 01.05.2018 <http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/ubyt/kapsam.uhtml>).

21 Kasım Binici, "Türkiye'de Yayın Göçü: Web of Science ve ULAKBİM Ulusal Veri Tabanlarında İndekslenen Yayınlar Üzerine bir İnceleme", *Bilgi Dünyası*, 2012, c. 13/1, s. 165-181.

uluslararası önemli indekslerle taranması sayesinde coğrafya alanında (yapılan yayınlar ile) ülke dışına çıkacak olan sermayenin ülke içinde kalmasına katkı sağlamıştır.

III. Bulgular ve Yorumlama

Dergide yayımlanan makalelerin konu dağılımları, içerik ve makale sayılarının dergiler içindeki dağılımı, dergi ve makalelerin sayfa sayısı, sayfa boyutları bu bölümde incelenmiştir.

A. Dergide Yayımlanan Makalelerin Konulara Göre Dağılımı

Coğrafya insanın içinde yaşadığı mekânı ve onunla olan karşılıklı ilişkilerini inceler. Mekânın insan ve faaliyetlerinin odağında olmasına bağlı olarak coğrafyanın inceleme konusunu oluşturur. İnsanın ilişkili olduğu bu mekân canlı ve cansız çevreden oluşur. Canlı çevre, bitki, hayvan ve insan topluluklarından oluşur. Cansız çevreyi ise; taşküre, suküre ve havaküre oluşturur. Bu çevre insanla olan ilişkileri düzeyinde coğrafyaya konu olur. Çünkü coğrafyanın esas araştırma konusu insan-mekân ilişkisidir. Yeryüzünde görülen ve insan yaşamını etkileyen bütün bu olaylar, coğrafyanın konusunu oluşturur. Coğrafya, bu olayların yeryüzündeki dağılımını ve bu dağılımın nedenlerini araştırır, sonuçlarını ortaya koyar. Yine doğal sistemlerle coğrafya ilişkisi, insan eylemlerinin mekân boyutunun olmasındandır.

Coğrafyanın inceleme alanları bu kapsamda incelendiğinde dört önemli başlık oluşturulabilir. Bunlar; genel coğrafya, fizikî coğrafya, beşerî coğrafya ve coğrafya eğitimi olmak üzere dört grup halinde toplamak mümkündür.

1. Genel Coğrafya Makaleleri

Bu kapsamda dergideki çalışmalar coğrafyanın metodolojisi, ilkeleri ve gelişim evreleri konuları incelenmiştir. Bu konulara ilişkin 20 makale bulunmaktadır²² (bkz. Tablo.1). Toplam makaleler içindeki payı %4'tür.

22 Hüseyin Turoğlu, "Mühendislik Jeomorfolojisi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 257-266; Nurfeddin Kahraman, Yıldırım Atayeter ve Kenan Arıbaş, "Barla ve Karakuş Dağları Batı Uzantılarının Jeomorfolojisi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 201-223; Ali Selçuk Biricik, "Yeryuvarı'nda Doğal Olaylar ve Afetler", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 3, s. 7-26; Adnan Eskikurt, "Tarihî Coğrafya Çalışmalarının Metodolojisi Konusunda Genel Bir Değerlendirme", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 11, s. 39-64; Ramazan Özey, "Mackinder'in Heartland Teorisi'nin Düşündürdükleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 35, s. 95-100; Münür Bilgili, "Coğrafyanın Bilimsel Kimliğine Postyapısalcı Bir Yaklaşım", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 35, s.101-109; Erdem Bekaroğlu ve Nuri Yavan, "Türk Coğrafyacılığında Dört Gelenek: Ampirik Bir Analiz", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 37, s. 79-93.

2. Fiziki Coğrafya Makaleleri

Bu makaleler yeryüzünde doğal ortamı oluşturan canlı (bitki ve hayvan) ve cansız (iklim, yeryüzü şekilleri, toprak) öğeleri inceler. Dergide yer alan makaleler; yeryüzü şekilleri, okyanuslar, denizler, göller ve akarsular ile atmosferdeki olaylar fizikî coğrafyanın inceleme konusunu teşkil ettiği için bu bağlamda incelenmiştir. Fizikî coğrafya makaleleri toplam makale sayısı 78 adettir.²³ Toplam makaleler

- 23 Ali Selçuk Biricik, Mehmet Akif Ceylan ve Mehmet Ünlü, "1 Ekim 1995 - Dinar Depremi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 63-102; Mehmet Ünlü, "Gediz Akarsuyu Havzası'nın Biyolojik Özellikleri ve Balıkçılık", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 309-323; Ali Selçuk Biricik, "Sille Çayı Havzası", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 33-50; Nurten Günal, "Keçiboynuzu (Ceratonia Siligual)'nın Türkiye'deki Coğrafi Yayılışı, Ekolojik ve Floristik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 60-74; Ali Selçuk Biricik, Recep Bozyiğit ve Halil Kurt, "Kayaköy Polyesi ve Yakın Çevresinin Jeomorfolojisi (Fethiye-Muğla)", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 150-173; Fazlı Solmaz, "Zigana, Balaban ve Gümüşhane Dağlarında Aşınım Satırları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 174-184; Cemalettin Şahin, "Aydoğan ve Yakın Çevresinde Heyelanlar (Gölköy-Ordu)", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 287-308; Ali Selçuk Biricik, "Yeryuvarı'nda Doğal Olaylar ve Afetler", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 3, s.7-26; Nurdan Keser, "Kütahya'da Hava Kirliliğine Etki Eden Topografik ve Klimatik Faktörler", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 5, s. 69-100; Duran Altınöz, "Kasnak Meşesi (Quercus vulcanica (Boiss. And Heldr. ex Kotschy)'nin Türkiye'deki İkinci Yeni Bir Yayılış Alanı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 9, s. 89-96; Ramazan Özey, "Bozdoğan'ın Doğal Coğrafyası", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 13, s. 1-14; Asım Çoban ve Faruk Aylar, "İnegöl Dağı'nın Fiziki Coğrafya Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 14, s. 29-60; Sabahattin Sarı ve Nuri İnan, "Antalya-Anamur Kıyı Bölgesindeki İklim Farklılıkları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 325-36; "Selahattin Polat, Türkiye'de Traverten Oluşumu, Yayılış Alanı ve Korunması", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 23, s. 389-428; Selahattin Polat, "Kayadelen Karstik Tüneli (Muş-Varto)", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 24, s. 150-168; Nurdan Keser, "Beymelek Lagününün Limnolojik ve Jeomorfolojik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2011, sy. 24, s. 258-286; İlker Eroğlu ve Recep Bozyiğit, "Yunt Dağı ve Çevresinin Jeomorfolojik Özelliklerine Tektonik-Volkanik Unsurların Etkileri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 32-59; Nuriye Garipağaoğlu, Sibel Özcan ve Murat Uzun, "Moda-Caddebostan (Kadıköy) Arası Kıyı Alanındaki Değişimin İncelenmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 29, s. 60-80; Selahattin Polat, "Fransız Akçaağacı (Acer monspessulanum subsp. monspessulanum)'nın Türkiye'de Yeni Bir Yayılış Alanı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2014, sy. 30, s. 140-153; Faruk Aylar, "Orta Çekerek Havzası'nda (Çekerek İlçe Merkezi İle İncesu Köyü Arasında) Kalan Boğazların Morfolojik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2015, sy. 31, s. 204-227; Aygül Yeginbayeva, Kuart Tabildnovish Saparov, Aigul Rakisheva ve Emin Atasoy, "Toponymy of Flat Lands of Kazakhstan", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 33, s. 641-655; Vedat Avcı, "Gökdere Havzası ve Çevresinin (Bingöl Güneybatısı) Frekans Oranı Metoduna Göre Heyelan Duyarlılık Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 34, s. 160-177; Sabahattin Sarı, "Anamur (Mersin) İlçesinde Sıcaklık ve Yağış Dağılımını Etkileyen Faktörler", *Marmara Coğrafya Dergisi*, sy. 24, s. 178-194; Gülşen Kum ve Mehmet Emin Sönmez, "The Relationship Between Spatial Change of Avlan Lake and Surrounding Climate", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 34, s. 300-311; Mehmet Ali Çelik, "Kozan İlçesi'nde (Adana) Kurak Koşulların Farklı Arazi Örtüleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2016, sy. 34, s. 283-299; Yusuf Yılmaz, "Erbaa Şehri'nin İklim Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 243-259; Tahir Tuncer ve Adnan Pınar, "Altunekın İlçesi'nde Jeoloji, Jeomorfoloji ve Toprak

içindeki yüzdeler oranı %14,6'dır. Bu durum MCD'de coğrafya araştırmaları içinde fizikî coğrafyaya ait araştırmaların azaldığını göstermektedir. Bu durum Türkiye genelindeki dergilerde de benzer özellik göstermektedir. Nitekim; benzer araştırmalarda da Türkiye'deki fizikî coğrafyanın disiplin içerisindeki ağırlığına ilişkin tespitlerde, fizikî coğrafyanın Türk coğrafyasındaki gelişimi, başlangıçtan 1990'ların ortalarına dek söz konusu alt-disiplinin coğrafyaya damgasını vurmuştur. Bu tarihlerden sonra ise daralma sürecine girerek coğrafyanın küçük ortağı haline geldiğini ortaya koymaktadır. Bu gelişimde, Türkiye'deki fizikî coğrafyanın en güçlü ayağı olan jeomorfoloji çalışmalarındaki azalışın etkisi büyüktür. Bunun yanında 2000'li yıllara doğru coğrafya eğitimi alanı da bu paydan nasibini almıştır.

3. Beşeri Coğrafya Makaleleri

Bu başlıktaki makaleler beşere yani insana ait nüfus, yerleşme, ziraat, sanayi, turizm, madencilik ve ulaşım gibi unsurlar beşerî coğrafyanın araştırma konusunu teşkil eder. *Marmara Coğrafya Dergisi'*ndeki makalelerin konu dağılımlarına bakıldığında 226 makale ile en fazla beşerî coğrafya alanında incelemelerin yer aldığı ortaya çıkmıştır.²⁴ Toplam yüzdeler oranı ise % 42,4'tür.

Faktörlerinin Yeraltı Su Kuyularının Dağılımına Etkisi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 260-270; Berna Hepbilgin ve Telat Koç, "Bölgesel İklim Verilerine Göre Kazdağı ve Yakın Çevresinde Olası Sıcaklık Değişiklikleri (2000-2099)", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 271-284; Recep Bozyiğit ve Baştürk Kaya, "Altınapa Barajı Havzasında (Konya) Erozyon ve Önlemler", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 285-303; Adnan Pınar, Adnan Doğan Buldur ve Tahir Tuncer, "Bolluk Gölü Traverten Konilerinin Geçmişten Günümüze Değişimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 37, s. 233-252; Neşe Duman ve İsmail Ege, "Çölovası (Dinar-Afyon) Polyesi'nin Jeomorfolojik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 37, s. 290-305; Selahattin Polat, "Prehistorik Arkeoloji Çalışmaları Açısından Travertenlerin Önemi: Sürmecik (Banaz) Örneği", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2018, sy. 37, s. 306-321.

- 24 Metin Orhan Kaya ve Muhsin Kadioğlu, "Avrupa Birliği'nin Denizcilik Politikaları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 123-134; Nuriye Garipağaoğlu, "Tarihi Kentiçi Parklarına Bir Örnek: İstanbul Gülhane Parkı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 151-186; Recep Bozyiğit, "Konya'da Hava Kirliliği", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 335-344; Ali Selçuk Biricik, "İstanbul Şehri ve Su", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 11-32; Ramazan Özey, "Adalar Denizi Sahilinde Bir Osmanlı Vilayeti; 1913'de Aydın", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 51-59; Nuriye Garipağaoğlu, "İstanbul Adaları'nda Korunması Gereken Tarihi Doku: Büyükkada Örneği", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 75-94; Salih Koday, "Tuz Gölü Tuzlaları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 128-149; Mehmet Akif Ceylan, "Salihli'de Yeni Bir Tarım Ürünü; Kekik Ekimi ve Üretimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 185-196; Hilmi Alacaklı, "Beşerî Coğrafya Açısından Türkiye-Kanada Ekonomik İlişkileri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 197-200; Sultan Baysan, "Bina İçi Hava Kalitesinin Önemi ve Sağlığa Etkileri Üzerine Bir Deneme", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 224-236; Kâmil Günel, "Fırat ve Dicle Sularının Paylaşılma Sorunu", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 237-242; Süheyla Üçşik, "Türkiye'de Serbest Bölgeler", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 243-254; İbrahim Aydın, "Üniversitenin Ekonomik Faaliyetlere Etkisi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 5, s. 187-199; Ramazan Özey, "Akseki Köyü'nün Coğrafyası", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 11, s. 1-26; Mehmet Said Şahinalp, "Şanlıurfa Şehri'nin Kültürel Fonksiyonu", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2005,

4. Coğrafya Eğitimi Makaleleri

Coğrafya eğitimi makaleleri, coğrafyanın nasıl öğretileceği, eğitimin nasıl verileceği konularını kendisine konu edinir. Coğrafya eğitimi; coğrafya eğitim ve öğretiminin ilke, yöntem, teori ve uygulamalarını inceler. Coğrafya eğitim ve öğretimine yönelik ders programı, ders planı, coğrafya derslerinin ölçme değerlendirilmesi, ders materyalleri, öğretim teknolojileri vb. konular bu çerçevede değerlendirilir. Derginin konu içerik incelemesinde coğrafya eğitimine ait araştırma sayısı ilk sırada yer alan beşerî coğrafya araştırmalara 208 makale ile yakın olduğu görülmüştür.²⁵ Toplam makaleleri içindeki yüzdelik payı ise %39'dur. Bu durum Türkiye genelindeki alan eğitimindeki araştırmaların artmasıyla yakından ilgilidir.

sy. 11, s. 65-80; Veysi Günal, "Mardin İlinde Kültürel Turizm Potansiyeli", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 11, s. 91-122; Lütfi Özav, "Üzeyir Yasak, Sandıklı İlçesinde Nüfusun Gelişim, Dağılım ve Yoğunluk Özelliklerinin CBS ile Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 14, s. 1-16; Yahya Kadioğlu, "Sivaslı'da (Uşak) Alternatif Ürün Denemelerine Bir Örnek: Çilek Yetiştiriciliği", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 16, 187-204; Özlem Doğan ve Özlem Sertkaya Doğan, "Nüfus Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Silivri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 20, s. 1-19; Okan Yaşar, "Türk İmalat Sanayinde Lokomotif Bir Sektör: Demir Çelik Sanayi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 20, s. 42-78; Pervin Aksak ve Vedat Çalışkan, "Çanakkale Kentinde Mala Karşı İşlenen Suçların Coğrafi Dağılım Özelliklerinin İncelenmesi (2007)", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 245-275; Hakan Koç ve Mustafa Sağdıç, "Göç Hareketinin Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Grubu Üzerine Etkisi (Sivas Örneği)", 2010, sy. 22, s. 295-324; Tülay Öcal, "Antik Tyana Şehrinden Günümüz Kemerhisar'a Kadar Olan Yerleşmenin Tarihsel Süreci", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 388-408; Veysi Günal, "Batman'da Cadde Adlandırmaları: Toplumsal Bellek Oluşturma ve Şehirsel Mekâna Hâkim Olma Çabaları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 171-197; Muzaffer Bakırcı, "Ulaşım Coğrafyası Açısından Türkiye'de Hava yolu Ulaşımının Tarihsel Gelişimi ve Mevcut Yapısı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 340-377; Nuriye Garipağaoğlu ve Cansu Duman, "Bursa Kenti Hava Kalitesinin Zaman İçerisindeki Değişimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 57-70; Abdullah Balcıoğulları, "Arap Coğrafyacıardan 10-13. Yüzyıllar Endülüüs Şehirleri ve Başlıca Ekonomik Özellikleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 111-119; Tülay Öcal ve Vedat Çelik, "Yavuzlar (Yüreğir -Adana) Mahallesi Kentsel Dönüşümü ile TOKİ Konutlarının Karşılaştırmalı Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 147-161; Murat Yılmaz, "Erzurum İlinde Nüfusun Yapısı ve Eğitim Durumunda Çeyrek Asırda (1990-2015) Meydana Gelen Değişim", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 162-174; Mucip Demir, "Kars İlinde Şeker Pancarı Üretiminin Beşeri ve Ekonomik Önemi, Sürdürülebilirliği", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 175-190; Evren Atış ve Şaban Çelikoğlu, "Kağızman İlçesinde Kayısı Üretimi ve Yöre Ekonomisine Katkıları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 191-205.

- 25 Ali Selçuk Biricik, "İlk ve Ortaöğretim Kurumlarına Coğrafya Öğretmeni Yetiştirmeye Yönelik Bazı Gelişmeler", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 1-12; Nuriye Garipağaoğlu, "Gezi - Gözlem Metodunun Coğrafya Eğitimi ve Öğretimindeki Yeri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 13-30; Mehmet Ünlü, "İlköğretim Okullarında Coğrafya Eğitim ve Öğretimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 31-48; Cemalettin Şahin, "Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Hakkında Bir Araştırma", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 60-70; Mehmet Ünlü, "Okul Öncesi Eğitim Programında Öğrencilere Kazandırılan Coğrafya Eğitimi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 87-100; Halil Kurt,

“Özel Dershanelerde Coğrafya Eğitimi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 101-112; Cemalettin Şahin, “Ortaöğretim Coğrafya Müfredat Programı Hakkında Bir Araştırma”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 125-138; Mehmet Ünlü, “Özel İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Coğrafya Eğitimine Yaklaşımları”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 139-158; Nuriye Garipağaoğlu, “Türkiye’de Göç Alan İllere Yönelen Nüfusun Eğitim Durumu”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 4, s. 71-86; Recep Efe, “Coğrafya’da Beş Temel Kavram ve Bunların Öğretim Metot ve Teknikleri”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 5, s. 27-41; Süheyla Üçışık, Mehmet Ünlü ve Ramazan Özey, “Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde Fotoğrafların Önemi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 5, s. 1-8; Mehmet Ünlü, Süheyla Üçışık ve Ramazan Özey, “Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde Haritaların Önemi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 5, s. 9-25; Ali Balcı, “Coğrafya Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme Üzerine Bir Örnek Çalışma”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 5, s. 135-152; Hilmi Demirkaya ve Necati Tomal, “Lise Coğrafya Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi ve Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2002, sy. 5, s. 153-169; Şenol Aydın ve Mehmet Ünlü, “Askeri Liselerdeki Genel Coğrafya Konularının Askeri Coğrafya ile İlişkinine Dair Bir Araştırma”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 11, s. 27-38; Seçil Alkış, “İlköğretim Birinci Kademe Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Coğrafya Konularıyla İlgili Kavramların Belirlenmesi (2004 Programına Göre)”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2005, sy. 11, s. 83-92; Mehmet Ünlü ve Seçil Alkış, “Okulöncesi Öğretmenliği Programlarında Coğrafya Derslerinin Gerekliğinin İrdelenmesi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 14, s. 17-28; Alaattin Kızılçaoğlu, “İlköğretimin Birinci Kademesinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 14, s. 81-106; Seçil Alkış, “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Mevsimlerin Oluşumuyla İlgili Fikirlerinin İncelenmesi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2006, sy. 14, s. 107-120; Bilgin Bekmezci ve Mehmet Ünlü, “Coğrafya Öğretiminde Grupla Çalışma Metodunun Öğrenci Başarısına Etkisi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 16, s. 53-64; Seçil Alkış, “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Rüzgâr Kavramını Algılamaları”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 16, s. 131-140; Nazlı Gökçe, “Genel Fiziki Coğrafya Dersinde Öğretim Materyali Hazırlama Projesi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2009, sy. 20, s. 20-41; Âdem Sezer, Adnan Pınar ve Tahsin Yıldırım, “Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Bazı Profil Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 43-69; Mustafa Cin, “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Doğal Afetler ile İlgili Yanılgıları”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 70-81; Eyüp Artvinli ve Niyazi Kaya, “1992 Uluslararası Coğrafya Eğitimi Bildirgesi ve Türkiye’deki Yansımaları”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 82-128; Yılmaz Geçit ve Seher Yazar, “9. Sınıf Coğrafya Ders Kitabındaki Sorular ile Çeşitli Coğrafya Sınav Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Analizi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 154-167; Kamile Gülüm ve Eyüp Artvinli, “Turizm Coğrafyası Dersinin Coğrafi Algıya Etkisi: Deneysel Bir Çalışma”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 439-453; Vedat Şahin ve Ramazan Özey, “İngiltere’de Lisans Düzeyinde Coğrafi Arazi Çalışmaları”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 1-17; Elvan Yalçinkaya, “İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Çevre Sorunları Farkındalık Düzeyleri”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 137-151; Erol Kapluhan, “Atatürk Dönemi (1923-1938) İlkokullarda Coğrafya Eğitimi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 152-170; Ali Meydan, Recep Bozyiğit ve Musa Karakurt, “Ekoloji Temelli Doğa Eğitimi Projelerinin Katılımcı Beklentilerini Karşılama Düzeyleri”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 238-255; Münür Bilgili, “Fransa’da Coğrafya Ders Kitaplarında Fiziki Coğrafya Konularının İşlenişi, Uygulanan Alıştırmalar, Etkinlikler ve Özellikleri”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 256-273; Vedat Şahin, “Gümüşhane’nin Eğitime Ait Verileri ve Bunlara Coğrafi Yapının Etkisi”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 302-318; Hakan Koç ve Bülent Aksoy, “Coğrafya Eğitiminde Bölge Kavramı”, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 319-

Marmara Coğrafya Dergisi'nin 1996-2018 yılları arasındaki toplam 22 yıllık yayın hayatında 37 sayı yayınlanmıştır. Yayın süresi boyunca dergide toplam 532 makale yer almıştır (Tablo.1).

Dergi Sayısı	Makale Sayısı				
	Genel Coğrafya	Fiziki Coğrafya	Beşeri Coğrafya	Coğrafya Eğitimi	Dergi İçi Toplam
1	1	10	8	1	20
2		6	11		17
3		5	4		9
4			1	10	11
5			4	9	13
6			3	2	5
7		1	2	3	6
8		1	2	4	7
9		1	3	2	6
10		2	2	2	6
11			5	2	7
12			4	4	8
13			3	6	9
14		2	1	5	8
15			8	4	12
16	1		5	6	12
17		1	4	7	12
18		1	6	6	13
19		1	2	4	7
20			3	3	6
21			5	8	13

339; Ali Balcı ve Ahmet Katılmış, "Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Birleşmiş Milletler (BM) Daimi Üye Ülkelerine Yönelik Algılarının Barış Değeri Açısından Analizi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 25, s. 390-408; Şevki Babacan ve Ramazan Özey, "Coğrafya Öğretmenlerinin Coğrafya Öğretim Programındaki Öğrenme Alanlarına Göre Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 1-15; Âdem Sezer ve Cennet Şanlı, "Coğrafya Öğretim Programında ve Ders Kitaplarında Göç Olgusu", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 16-25; Mehmet Ünlü ve Abdülkadir Büyükgüçlü, "Türkiye'de Suç Coğrafyası Kavramının Emniyet Teşkilatı Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 26-32; Cansu Taşkan ve Ali Balcı, "Bayreuth Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Öğrencilerinin Türkiye Algısı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2017, sy. 36, s. 33-47.

22		3	6	11	20
23		2	6	11	19
24		4	11	6	21
25		2	9	10	21
26			10	5	15
27	1		15	14	30
28	2	4	10	8	24
29	2		11	6	19
30	1	1	3	4	9
31	2	7	5	6	20
32			3	3	6
33	2	6	12	7	27
34		7	9	9	25
35	2	1	8	8	19
36	3	5	12	6	26
37	3	5	10	6	24
Toplam	20	78	226	208	532

Tablo.1. Dergideki makale sayılarının konulara göre dağılımı.

Ortalama sayı başına 14,3 makale bulunmaktadır. Bu dağılım tüm sayılarda aynı değildir. Örneğin 6. sayıda 5 adet makale bulunup tüm sayılar içinde en az makale bulunan makale sayısı olurken 27. sayı ise 30 adet makale sayısı ile en fazla makalenin yer aldığı dergi sayısı olarak öne çıkmaktadır.

B. Dergide Yer Alan Makalelerin Hacim Boyutlarının İncelemesi

Derginin hacim boyutuna bakıldığında, çıktığı dönem içinde 37 sayı ve 10.508 sayfa hacindedir. Bu durum dergi sayfa sayısı ortalamasında 284'e karşılık gelir. Bununla birlikte sayfa sayısı ve makale sayısı bütün sayılar için aynı değildir. Nitekim makale sayısının en az olduğu altıncı sayıda 5 makale yer almaktadır. Yedinci sayı ise (125 sayfa) ile en az sayfa sayısına sahiptir. 2013 Temmuz ayında yayınlanan yirmi yedinci sayı ise en fazla makale sayısı (30 makale) ve sayfa sayısının (681 sayfa) olduğu dergi sayısıdır (Tablo.2).

Sayı	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	Toplam																
22	42	26	12	11	34	36	14	14	21	28	12	30	19	30	37	24	20	18	11	15											453																
23	19	16	16	40	17	24	8	20	18	38	20	32	25	14	18	24	20	15	41												428																
24	25	22	22	26	24	25	18	41	16	10	22	28	24	19	21	15	11	20	29	37	22										492																
25	17	13	27	20	27	18	9	14	18	26	14	24	17	17	27	16	20	37	11	18	24										324																
26	15	25	12	15	10	26	16	23	25	23	20	43	26	14	21																323																
27	15	25	17	14	26	19	26	12	17	21	28	21	20	20	32	19	20	48	15	24	36	11	24	40	24	17	18	20	30	22	681																
28	17	29	17	17	36	22	36	19	17	21	14	30	28	15	12	38	39	15	21	22	21	14	25	18							543																
29	33	26	21	30	35	14	18	27	25	28	38	27	31	19	18	21	21	11	16												449																
30	19	25	24	17	11	29	14	14	26																						179																
31	19	28	34	16	34	29	23	20	24	15	15	23	19	17	13	15	21	32	17	32											390																
32	21	21	18	13	14	18	14	27	24	25	15	28	31	36	25	13	28	13	23	24											428																
33	24	33	19	19	17	21	20	24	36	26	35	26	32	14	20	22	20	29	26	28	17	37	32	23	18	38	15				659																
34	8	12	14	8	8	11	9	5	23	9	11	15	13	13	16	18	17	7	14	13	14	24	15	17	12						311																
35	12	8	19	15	13	16	13	8	6	9	12	12	20	11	19	10	9	14	14												227																
36	15	11	7	15	9	14	12	14	14	9	15	12	15	13	16	15	12	14	11	17	11	14	19	11	12	13					340																
37	15	14	19	14	7	9	15	9	9	12	20	8	15	16	11	10	15	14	20	18	19	16	16	7							328																
Toplam Sayfa sayı																																															10508

Tablo.2. Dergideki makalelerin sayfa dağılımları

Dergideki makaleler sayfa hacim boyutları bakımından incelendiğinde 2-43 sayfalar arasında yer aldığı görülmektedir. Toplam sayfa sayısının makale sayfa sayısı ortalaması ise 19.75 sayfadır. Bunlar arasında birinci sayının birinci makalesi²⁶ 2 sayfadır; ikinci²⁷ ve üçüncü²⁸ sayıların yine birinci sıradaki makaleleri 4 sayfa ile onu takip eder. Buna karşılık 26. sayının on ikinci makalesi 43 sayfalık bir hacim kaplar.²⁹ Onu on altıncı ve yirmi ikinci sayının birinci makalesi (42)³⁰ ve yirmi dördüncü sayının sekizinci makalesi (41)³¹ izler (Tablo.2).

34. sayıdan itibaren derginin sayfa yapısında değişikliğe gidilmiş sayfa boyutları büyümüştür. Yine makalede maksimum kelime sayısı sınırlandırılmış; bu sınırlandırma ile aşırı sayfa hacim boyutunun önüne geçilmiş, buna bağlı olarak makalelerin sayfa sayılarında izafi olarak azalma meydana gelmiştir.

Sonuç ve Öneriler

A. Sonuç

Marmara Coğrafya Dergisi coğrafya alanında bilime katkı sağlayan Türkiye'deki önemli ve saygın dergilerden biridir. 22 yıllık (1996-2018) yayın hayatı boyunca Türkiye'de ve yabancı ülkelerden coğrafya araştırmacılarının çalışmalarını içinde barındırmıştır. Toplam 37 sayıda 532 makale ve 10.508 sayfa hacminde bir literatürel kaynak oluşturmuştur.

Derginin çıktığı tarihten itibaren açık erişimin olması, ücretsiz olması, sürekliliğini devam ettirmesi ve dergi içi düzenlemelerinin uluslararası düzeyde kabul görmüş olması onu ulusal indeksler başta olmak üzere uluslararası önemli düzeydeki tarama indekslerinde yer almasını sağlamıştır. Bu durum dergi için önemli bir onur ve teşvik olmuştur.

Saygın, uluslararası indeksli ve etki değeri yüksek süreli yayınlar akademik yükseltmelerin olmazsa olmazları durumundadır. Buna ek olarak son zamanlardaki akademik teşvik sistemi bu dergilerde yayın yapmayı teşvik ve motive etmektedir.

26 İsmail Yalçınlar, "Güneydoğu Toroslar'ın Jeolojik Yapısı Üzerine", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 7-8.

27 İsmail Yalçınlar, "Organize Çiftlik Bölgelerinin Kuruluşu", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1998, sy. 2, s. 7-10.

28 İsmail Yalçınlar, "Deprem Afetlerine Karşı Çatmalı Yapılar", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2001, sy. 3, s. 3-6.

29 Ali Balcı, "Türkiye'nin Coğrafi Konum Özelliklerini Tasvire Dayalı Etkinliklerle Öğretmeye Yönelik Nitel Bir Araştırma", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2012, sy. 26, s. 215-258.

30 Ramazan Özey, "Bozdoğan'ın Ekonomik Coğrafyası", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2007, sy. 16, s. 1-42; Nuriye Garipağaoğlu, "Türkiye'de Kentleşmenin, Kent Sayısı, Kentli Nüfus Kriterlerine Göre İncelenmesi ve Coğrafi Dağılışı", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 1-42.

31 Recep Bozyiğit, "Şenay Güngör Konya Ovasının Toprakları ve Sorunları", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2010, sy. 22, s. 169-200.

Coğrafya alanında önemli bir yeri olan *Marmara Coğrafya Dergisi'*nde de buna bağlı olarak son dönemde yayın talepleri artmıştır.

Türkiye'de akademik yayın politikalarına bağlı olarak yurtdışına olan yayın göçünün ve makale yayını için ödenen döviz giderlerinin önlenmesindeki bir boşluğu *Marmara Coğrafya Dergisi* kapatmaktadır.

Marmara Coğrafya Dergisi yabancı literatürde daha fazla atf alması, etki değerinin artması ve ulusal ve uluslararası düzeyde coğrafya bilimini daha çok temsil etmesi için 38. sayıdan itibaren derginin yayın politikası ve isminde değişikliğe gidilmiştir. Bu bağlamda yabancı dil özet tercihini genişletmiş ve derginin ismi "Uluslararası Coğrafya ve Coğrafya Eğitimi Dergisi", İngilizce ismi ise "International Journal of Geography and Geography Education" (IGGE)³² olarak değiştirilmiştir.

B. Öneriler

Dergilerin etki faktörü önemlidir; Türkiye'deki dergilerin etki faktörü (if) değerlerinin artması için, bu dergilerde yayınlanan makaleleri gerektiğinde kaynak göstermeli, dergilerimizde atf alma potansiyeli yüksek olan kaliteli çalışmaların yayınlanması sağlanmalıdır. Dergilerde bazen, uzmanı tarafından yazılmış, geniş okuyucu kitlesine hitap eden derleme makaleler ve metotla ilgili bazı önemli çalışmalar da yayınlanmalıdır; çünkü bu tip çalışmaların atf alma potansiyelleri oldukça yüksektir.

Dergilerin Türkiye'de ve yurtdışında daha iyi temsil ve saygınlık görmesi için içerik ve nitelik değerleri artırılmalıdır. Uluslararası düzeydeki indekslerde temsil ve sürekliliği için gerekli kurallardan taviz verilmemelidir.

Dergilerin çıkarılmasında emeği geçen editör, editör yardımcısı, yazı kurulu ve hakemleri, sağladıkları katkılardan dolayı teşvik ve motive edici bazı düzenlemeler artırılmalıdır. Bu sayede daha fazla nitelikli araştırmacı ve yayıncı olması sağlanacaktır.

32 Erişim Tarihi: 30.5.2020, <https://dergipark.org.tr/en/pub/igge>.

Marmara Coğrafya Dergisi'nin Coğrafya Disiplinine Literatür Bağlamında Katkısı

Mehmet ÜNLÜ

Özet

Bilimsel araştırma yapmanın en temel kurallarından olan literatür çalışmaları coğrafya biliminde de önemli yer tutar. Alanyazın çalışmalarında araştıran konuya ait çalışmaların derli toplu bir dergi, kitap veya süreli yayında yer alması, onlara kolayca ulaşma imkânı ve devamlılığını sağlamaktadır. Süreli yayınlar; güncel akademik bilgilere ulaşmada en önemli kaynakların başında gelir. Bunlardan bir alana ait incelemeleri içinde barındıran alan dergileri de kayda değerdir. Coğrafya alanında *Marmara Coğrafya Dergisi* ise önemi haiz bir nitelik taşır. *Marmara Coğrafya Dergisi* yayın hayatına Ocak 1996 yılında başlamıştır. İlk yıllarda iki yılda bir yayınlamıştır. Dergi 2000 yılından itibaren düzenli olarak yılda iki kez (Ocak ve Temmuz) yayınlanarak yayın hayatına aralıksız devam etmiştir. 2018 Ocak ayında 37. sayısını "Marmara Coğrafya Dergisi" ismiyle yayınladıktan sonra daha geniş yelpazeye ulaşmak amacıyla yayın politikası ve ulaşılabilirliği gözden geçirilmiştir. *Marmara Coğrafya Dergisi*'nin 1.-34. sayıları, indeks (dizin) olarak "ulusal bilimsel hakemli dergi" statüsünde kabul görmektedir. Dergi, 35. sayıdan itibaren uluslararası indekslerde taranmaya başlamış 2018 de ise ESCI kapsamında taranmaya başlamış ve "uluslararası bilimsel hakemli dergi" statüsünde yayınlarını sürdürmeye devam etmektedir. Uzun yıllardır başta Türkçe olmak üzere coğrafya alanında literatüre katkı sağlayan ve kaynaklık eden derginin, uluslararası üst düzey indekslerde taranması hedeflenmiştir. Bu gaye ile 38. sayıdan itibaren derginin yayın politikası ve isminde değişikliğe gidilmiştir. Yabancı literatürde daha fazla atıf alması, etki değerinin artması için yabancı dil özet tercihini genişletmiş ve derginin Türkçe ismi "Uluslararası Coğrafya ve Coğrafya Eğitimi Dergisi", İngilizce ismi ise "International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)" olarak değiştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Marmara Coğrafya Dergisi, Coğrafya, Literatür.

The Contribution of *Marmara Geography Review* to the Field of Geography

Mehmet ÜNLÜ

Abstract

Literature review, which constitutes an indispensable step for any scientific study, is also fundamental to the field of geography. The compilation of all studies relevant to a particular area of research in a journal, periodical or book facilitates their accessibility. One such important source is the periodical that focuses on specific disciplines. *Marmara Geographical Review* is one such publication in the field of geography.

Marmara Geographical Review was first published in January 1996. In the early years, the journal was published biennially and from 2000 on, it was issued regularly twice a year (January and July). After publishing its 37th issue in January 2018, the journal reviewed its editorial policy and accessibility.

The first 34 issues of *Marmara Geographical Review* are recognized as a national peer-reviewed journal. From the 35th issue, the journal began to be indexed internationally. In 2018, it was being indexed within ESCI and it continued to publish as an “international scientific peer-reviewed journal”. It has contributed greatly to the literature on geography mostly in Turkish and aims to be indexed in internationally respected indexes. With this goal in mind, the editorial policy and title of the journal were changed after the 38th issue. In order to receive more citation and enhance its impact factor, the editorial board decided to enlarge the paper abstracts and changed the journal name to *International Journal of Geography and Geography Education* (IGGE).

Keywords: *Marmara Geographical Review*, Geography, Literature.